

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:
Pe an 18 cor. 1/2 an
9 cor. 1/4 an 4-50 fl.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 24 frc.
1/2 an 12 frc.,
1/4 an 6 frc.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil. a treia
oară 10 fil.

Tot ce privește
foaia să se adreseze
la: Redacțiunea și
administrațiunea
„Unirei“ în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

In atențiunea Directoriului Șuluțan.

În zilele de 16—17 a. l. c. se întrunește la Blaj Directoriul și Senatul fundațiunii Șuluțane, căruia îi aparțin cei mai distinși bărbați ai mirenilor noștri. Vor desbăte multe chestiuni de mare importanță în legătură cu fundațiunea fericitului Mitropolit. Între altele aflăm, că *se va desbăte și chestiunea privitoare la salarizarea profesorilor din Blaj.*

N'am amintit niciodată chestiunea aceasta în coloanele foiei noastre, având noi totdeauna convingerea, că aceasta chestiune se va rezolvi în curând spre mulțămirea tuturor, chiar pe baza mijloacelor de acasă.

Se știe, cum Veneratul Conzistor a refuzat primirea ajutorului de stat oferit în 1906, în vreme ce toate celelalte gimnazii românești l'au acceptat fără ezitare. Se știe, că în urma acestei atitudini, corpul profesoral din Blaj a rămas într'o situație materială neasămănat mai slabă, ca a colegilor lor. dela școlile românești similare. Este adevărat, că profesoria a fost ajutorată anual cu sume mai mici, dar speranța lor eră concentrată în promisiunea, ce o aveau: că adecă salariile lor se vor reguła în mod definitiv și spre mulțămirea generală din fondurile de acasă.

A sosit, credem, timpul, ca aceasta speranță atât de îndreptățită a corpului profesoral, să se realizeze. Celce își dă seama de importanța instrucțiunii secundare, și de toate greutățile și marea responsabilitate, ce o întovărășesc, va înțelege, că situația materială a profesoriei are influință directă asupra instrucțiunii însași.

Profesiunea noastră are același titlu academic, ca și profesorii dela stat, sunt apoi absolvenți de teologie și în cea mai mare parte preoți. Numai la gimnaziu numărăm peste 500 elevi, așa încât numărul elevilor atinge maximul aproape în fiecare clasă. Și este o mare deosebire să ai sub mâna ta 30 de elevi — cum au profesorii dela stat în clasele paralele — ori să aibi 68—75 elevi în aceeași clasă.

Vieța socială, cu toate îndatoririle și greutățile ei, atinge mai de aproape chiar pe profesori.

Ei și familiile lor susțin reuniunile culturale din loc, luând parte activă la toate manifestările vieții românești. Și dacă constatăm, că salariile profesoriale variază dela 1820 cor. până la 2480 cor. (clasa a IX-a de plată), vom înțelege greutățile materiale, ce au să întâmpine profesorii în viața socială.

Referințele traiului s'au schimbat în mod esențial, așa încât salariile acestea nu mai sunt suficiente nici pentru acoperirea trebuințelor zilnice, ne cum să le poată asigura un traiu conform rangului și calificației lor, dedicându-se cu totul carierii lor didactice, scutiți de grijile zilei de mâine. Azi cel mai slab datat preot dela sate realizează un venit de cel puțin 2000 coroane, ceea ce considerând diferența referințelor sociale, înseamnă un avantaj evident față de cel mai bine salarizat profesor din Blaj.

Directoriul Șuluțan are datoria să rezoalve în mod definitiv chestiunea aceasta, care agită și neliniștește de ani de zile corporațiunea profesorilor. În sensul §-lui 24 din literalele fundamentale, procentele capitalului al doilea (400 mii coroane) pot fi întrebuințate spre ori ce scop bisericesc sau cultural. Acei ce înțeleg importanța școalelor medii,

își vor da seamă, că o retribuire echitabilă a profesoriei cadrează pe deplin cu scopurile bisericești-culturale, amintite de fericitul fondator *).

În decursul celor 5 ani expirați, profesoria din Blaj, în comparație cu colegii lor dela liceele din Brașov, Beiuș, Năsăud și Brad, a îndurat pierderi de *seci de mii de coroane*. E timpul suprem, să se rezoalve în sfârșit chestiunea aceasta de o extremă importanță pentru viitoriul alor 20—30 familii românești.

Acei-ce sunt de convingerea, că starea profesoriei din Blaj nu se poate ameliora, decât din fondurile de acasă — cu excluderea ajutorului oferit de stat — au cel mai bun prilej, să dovedească profesoriei, că se interesează *cu adevărat* de soarta lor.

*) Iată pasajul final: Uno verbo successores mei Metropolitanæ cum suo presbyterio sive capitulo, et cum aliis illustrioribus viris laicis e natione nostra et confessione, quorum paternæ sollicitudini et curæ sapientique iudicio et administrationi et dispositioni totum negotium (in quantum ego superius in hoc fundationali instrumento, nullam fecerim dispositionem, aut reformationem facturum sum) committo et concedo, ut pro necessitate rerum, et indigentia temporum, id quod optimum et maxime utile et necessarium pro clero et natione esse iudicaverint, faciant, exaudita in tali casu semper prius opinione, si non omnium, saltem præcipuorum archidiaconorum, et memorabilium aliquorum secularium etiam virorum ecclesiæ nostræ, eminentioribusque, in officiis publicis constitutorum — quorum sapienti consilio e preventibus huius fundationis suo tempore ea procurabunt, instituent, et fundabunt, quæ magis necessaria, aut apta et idonea videbuntur ad provehendam in clero et natione nostra eminentiorem culturam, civilisationemque, ad promovendas omnigenas scientias, pulchrasque et utiles artes, religiositatem et moralitatem.

Inceputurile luptei antialcoolice in Suedia.

(Continuare și fine).

El îi porunci să tacă și să se scoale: ea se supuse și amuți. Apoi se întoarse către bărbat, care stă pitiu după o ușă cu o bardă în mână și-i zise: „Aruncă unealta aceea de omor și vino încoace!“ Țăranul se supuse, dar când Wieselgren îl sfătui să-și schimbe felul de viață și să ceară iertare lui Dumnezeu, răspunse cu obrăznicie, că are destulă vreme s'o facă pe patul de moarte. „N'ai să mori în patul tău!“ îi strigă păstorul din toate puterile. Și peste câțva timp omul cu pricina căzu beat în puț și se înecă. Împlinirea acestei prorociri făcu mai mult decât cea mai bună cuvântare.

Veni însă și vremea când enoriașii apostolului cumpătării se incredințară, că ceea ce păstorul lor urmărea cu atâta tărie și căldură era numai spre folosul lor și el li-e fu din an în an tot mai drag. Parohia care fusese până acum, ca vai de ea, se schimbă cu totul. Țăranii nu mai fierbeau spirt în cazane și bună starea se întorcea după gonirea obiceiului băuturii.

Intr-o zi Wieselgren întrebă pe unul din enoriași, care, ca mulți alții, cumpărase locul pe care mai înainte îl arenda: — De unde ai avut atâția bani? — Uite, părinte, să vezi, răspunse el. Acum dau la găște cartofii din care mai înainte făceam spirt, ca să beau. După ce se îngrășă bine, le duc și le vând la Lund și la Malmö. Și așa s'a împlinit ceva ce mi-se părea cu neputință odată.

În acest răspuns e o întreagă pagină din istoria civilizației în Suedia. El vorbește de o țară, care se deșteaptă din lăncezeală, și de puteri care erau altădată înlănțuite de

legăturile beției, iar de acum înainte sunt libere și în slujba înaintării neamului.

Vestea păstorului din Wästerstad și a operei lui se întinse repede și munca lui începu să dea roade și în comunele vecine. O mulțime, care sporește necontenit în societatea de cumpătare întemeiată în parohia lui de Wieselgren. Incetul cu incetul se alcătuiră și altele în toate părțile țării. Multe din cele mai mari nume ale Suediei se înscriseră, între ele și prințul moștenitor, mai târziu rege al Suediei, Oscar I, a cărui pildă a fost urmată de fruntași ai științei, ca vestitul chimist Berzelius și celebrul doctor Magnus Huss. Acesta din urmă făcu cel dintâiu un studiu științific și complet, pentru starea de atunci a științei, cu privire la urmările alcoolului asupra organelor corpului și expuse într-o lucrare magistrală, care a făcut epocă în lumea învățaților (Alcoholismus chronicus, 1849—1852), înrăurirea grozavă a beției nu numai asupra bețivului însuși, ci și a copiilor și a copiilor de copii, până la al treilea și al patrulea neam.

Dar sufletul mișcării pentru cumpătare fu și rămasă totdeauna Wieselgren. El cutreera țara în lung și în lat, propovăduind și cuvântând în fața a mii și mii de oameni, la cari le dă îndemnuri și sfaturi, care pătrundeau și întorceau până și pe cei mai nărăviți băutori. Pretutindeni trecerea lui dă drumul sclavilor din robia păcatului, puneă la muncă puteri proaspete. Societatea suedeză de cumpătare, întemeiată la 1837, numără curând 100.000 de membri. Batjocurile și ocările îl întâlneau pe toate drumurile și acum, dar niciodată nu-l făcură să se îndoiască sau să-și uite chemarea. Dacă s'ar fi retras din luptă, zicea el, s'ar fi socotit cel din urmă dintre ticăloși.

Veni în sfârșit și clipa când toți văzură ce pustiiri aducea poporului suedez

beția. Din toate părțile se auziră cereri de îngrădire a ei prin legi și în 1854 Riksdag-ul dând ascultare acestor glasuri, opri distilarea acasă a spirtului. Nu mai fu îngăduit să se fabrice alcool decât în anume rafinării ale căror produse fură supuse la dări mari și la control aspru. Urmările acestor măsuri se arătară numai decât. Cu cât prețul rachiiului se mări, cu atât se putea căpăta mai cu greu, și beția dete îndărăt. Numărul fărâdelegilor, care crescuse de speriat pe vremea fabricării spirtului acasă, scăzu tot așa de repede. O prosperitate crescândă, obiceiuri mai blânde în poporul de jos, nu întârziară să dea dovada, că națiunea se oprise din fericire pe marginea prăpastiei în care otrăviera cu alcool era cât p'aci s'o prăvălească.

Se ajunsese la un sfârșit mareț și prietini cumpătării socotiră sosită vremea să se odihnească pe laurii câștigați. Dar nu trecu mult și ei văzură, că o nouă primejdie ieșia la iveală, berea, a cărei consumare se întinse uriaș în ultimele decenii. Atunci se născu o mișcare nouă pentru cumpătare, pe la 1880, având în cap marile societăți de abținere: *Bunii Templieri*, *Ordinul Templierilor*, *Unirea suedeză a panglicii albastre*, *Tinerimea studioasă suedeză*, etc. Aceste societăți au înrolat membri număroși, ajungând astăzi aproape la o jumătate de milion.

Numărul acesta e al celor cari sunt organizați pentru lupta împotriva beției. Dar toți cetățenii cari lucrează pentru ridicarea nivelului popular, fie din punctul de vedere intelectual, fie din cel material, urmăresc acelaș scop. În adevăr, se înțelege din ce în ce mai bine, că lupta pentru stărpirea beției nu ajunge. E cel puțin tot așa de trebuincios să depărtezi pe oameni de cârciumi, punând locuinți bune la îndemna lucrătorilor, învățând pe gospodine să pre-

FOIȚA.

CÂNTECE.

I.

Noapte sfântă peste 'zări,
Scump miros de laur,
Plâng pe bolta de cristal
Stelele de aur.

Pe când luna urcă încet
Gingașă, senină
Și-mi înfașă 'n vâl de-argint
Crinii din grădină

Iară mie-mi cerne lin
Raze dulci în casă, —
Vino mai aproape vis
Leagăn de mătăasă!

II.

Dorm zorelele sub geam
Când plăpânda lună
Cu scîlpiri de-argint topit
Fruntea le-o 'ncunună.

Doi vlăstari de clopoțel
Dorm lâng'o sulfină
Când în glastra de sub geam
Plânge-o filimină.

Pân' și crinii și-au plecat
Fruntea să se culce,
Doar zefirii de mai spun
Vre-o poveste dulce!

III.

Lacrimi, spuză și cenușă
Se coboară de pe creste:
Peste văi și verzii codrii
Cade amurgul fără veste.

Și-și încep acuma codrii
Liturgia fermecată, —
Inimă rătăcitoare
Inimă neastâmpărată,

Taci ș'ascultă cât de dulce-i
Graiul clipelor de seară, —
Dor adânc de pribegie
Unde ești — revină iară!!

P. Pădure.

Romanele dlui Duiliu Zamfirescu,

— dare de seamă. —

(Continuare).

Un capitol foarte interesant în acest roman este fără îndoială discuția ținută la moșia generalului. Se găseau de față toți cunoscuții noștri, eră acolo și preoteasa Porția, sau maica presbitera, cum la noi nu se

spune, eră și părintele Lupu: înalt, voinic cu o frunte petedă, cu ochii senini, plini de hotărâre bărbătească; cu obrazul ras, lăsând să se vadă gura fină; îmbrăcat curat, cu reverendă animată elegant pe spate. Am reproduș această descriere de portret, fiindcă ea ne amintește tot mai mult pe cel ce și-l închipue autorul, pe păr. Lucaciu, probabil unicul preot român unit, ce a văzut cândva.

Discuția se învârte asupra a toț ce are România, ca oameni politici, literați, actori, muzicanți, pictori. Înaintea generalului și a dnei sale totul eră nul și străin și minciună. „Sub masca înșelătoare a patriotismului, sau a interesului pentru literatură, sau a iubirii de aproape se ascund două canze: căpătuiala și vanitatea. D-Voastre cei de peste munți sunteți iluzionari. Vă închipuiți, că la noi e pământul făgăduinței...“

Aceste vorbe aspre le spune Ana și ele amăriră pe cinstitul preot unit din Ardeal, care sfios, dar cu cuvenita energie combate aceste critici nesăbuite.

Și ne întrebăm aci: de ce a fost nevoie, ca dl Zamfirescu să aducă în romanul său pe un preot unit din Ardeal? se pot da numai două răspunsuri: ori pentru ca să-l ridice, punându-l de model, ca preot cinstit, cult și priceput, ori ca să umilească societatea românească din regat, care e atât de rea.

Avem curajul să o spunem, că nu concedem prima consideranță; dl Zamfirescu ne

gătească hrană sănătoasă și plăcută și să-și ție casa curată și primitoare. Îndemnând la jocuri și la petreceri sportive telurite și întăritoare, trezind gustul cetitului, al conferințelor, etc., atâtea arme potrivite pentru combaterea vrășmașului, care scurtează mereu viețile. pricinuieste atâtea crime și soarbe poporului suedez în fiecare an mai bine de 100 de milioane de coroane. „Dacă oricine e dator să se lupte cu dușmanul, care amenință hotarele, a zis într-o zi Wieselgren, să nu fie dator și să combată pe inamicul, care se află în mijlocul nostru?”

Din L'abstinence.
Rev. „Antialcoolul”.

Un scrupul de conștiință. În nex cu celea comunicate în prețitul ziar „Unirea” Nr. 41 pag. 274 unde se arată unele abuzuri cu celea sfinte, viu cu tot respectul în celea următoare a cere unele deslușiri de on. confrate O. Popa. — Premit că în parohia subscrișului, — afară de Miercuri și Vineri, — când se servește liturgia presanctificatelor, — în tot decursul s. pasesimi se slujește liturgia S. Ioan gură de aur, aceasta este o praxă introdusă acum de 36 de ani prin un arhidiacon emerit, — fost cândva coetan cu prepoziții din Blaj — Cipariu și Papfalvi, — și lângă care arhidiacon subscrișul a fost cooperat în timp de 9 ani. Bine înțeles că Dumineca în pasesimi se slujește liturgia s. Vasiliu; eu nu pot ști că antecesorul meu fost arhidiacon avut-a sau ba spre aceasta autorizare dela ordinariat? Destul atâtea, că Luni, Marți și Joi — când canoanele bisericii opresc a se servi s. liturgie a S. Ioan, — aici la noi acum mai de 4 decenii se servește aceasta liturgie. — Și aceasta pentru că în postul mare s'au obișnuit credincioșii a da mai multe misse private; pe lângă aceea în parohia subscri-

sului sunt fundațiuni votive pentru morți, — așa numitele săridare — când se face părăstas în ziua morții fundatorilor, dintre cari cele mai multe cad în timpul postului mare — în Martie și Aprilie.

Intrebarea e acum, că subscrișul continuând praxa din parohie ca să servesc liturgia sfântului Ioan, fără a cere spre aceasta autorizare dela Veneratul Ordinariat, făcut-m'am vinovat de călcarea canoanelor s. bisericii? Și dacă în pasesimi nu putem sluji, decât numai liturgia s. Grigorie, putem noi preoții primi știpendiu misal pentru aceasta, și putem noi oare „ad intentionem dautis” a oferi fructele acestei liturgii pentru cei vii și morți? Observ, că aici în parohia mea lit. s. Grigoriu de Miercuri și Vineri, o servesc ex offo cu cantor și făt, — având atunci a se mărturisi și cuminecă credincioșii poporeni. — Eu socot, că decât să nu servești nici una, nici alta liturgie, totuș e mai raționabil și mai cu scop, ca să servești liturgia s. Ioan, mai cu samă când lipsa sufletească a credincioșilor așteaptă aceasta.

Și apoi încă una. Tipicul ne spune zilele când peste an are a se servi liturgia s. Vasiliu cel mare; acum dacă un credincios dorește ca să i-se celebre lui în o anumită zi a comună această liturgie. — pentru că el în lipsele și năcazurile sale socotește că aceasta are mai mult efect sufletesc, — oare oprește-mă pe mine tipicul, și face-voi eu abuz de s. canoane, — dacă ascultându-i cererea evlavioasă — îi voi servi liturgia S. Vasiliu conform dorinței sale și în zile de acelea, când tipicul bisericii nu o prescrie?!

Dacă în postul mare — afară de Sâmbătă și Duminecă — nu pot preoții celebra pe sate decât numai liturgia Sf. Gregoriu, — pentru care, — eu cel puțin așa cred — nu se poate primi știpendiu, fiind agnețul

consacrat acum de Duminecă, — și dupăce nici preoții, cu atât mai vartos cantorii și feții, — nu se pot obliga ca să slujească gratuit în zile comune: ar urma că chiar în timpul de penitență în sf. pasesimi, — s'ar face în biserica noastră mai puțină slujbă bisericească, — ceea ce nu poate fi intențiunea bisericii. Consult ar fi în această privință, să ni-se deie o îndrumare precisă din partea Ven. Ordinariate.

Celelalte abuzuri constatate de on. confrate de sine înțeles că le desaproab și eu, precum și abuzul de care a făcut amintire într'un nr anterior al „Unirei” și fratele Costin, — din cari transpiră de-o parte odiosul spirit a lăcomiei de câștig, de altă parte arată puțină conștientitate în tractarea lucrurilor sacre, neținând cont de adagiul că „sancta sancte sunt tractanda”.

Grațian Flonta,
preot român.

Corespondințe.

Ce s'a lucrat în despărțământul Gherla.

Gherla la 12 Iunie 1911.

Aduarea generală a despărțământului Gherla. Raportul comitetului.

Se implinesc 50 ani, de când bărbații mari ai vremilor redeșteptării noastre naționale în frunte și sub conducerea marilor arhieriei ai bisericilor românești au pus bază „Asociațiunei noastre pentru literatura și cultura poporului român”. Ideea se concepuse mai înainte în mințile conducătorilor luptei pentru recăștigarea drepturilor poporului nostru, în ale lui Avram Iancu, Simeon

inubește cu mult mai puțin pe ori și ca Ardeleni și ca preoți uniți, decât ca să ne pună de pildă, — Dsa a voit de sigur să umilească cu totul pătura cultă de dincolo, care nu-i mai place. Și noi credem, că rău a făcut. Nu așa se fac „îndreptările.” Și Dsa nu bagă de seamă, cât de mult se contrazice.

Ceva mai sus înșiră rapida dezvoltare și avântul ce l-au luat toate pe urma glorioșului rășboiu pentru independență, și acum tot dsa ne dă desilusia, că toate acestea nu sunt rezultatele unei porniri nobile, ci a unor cauze josnice, cum sunt căpătuiala și vanitatea.

Concedem și noi, că se vor fi aflând și astfel de elemente în societatea înaltă de dincolo, dar numărul lor va fi disparent. Și noi știm, că păcatele unui cerc restrâns de indivizi, nu trebuie generalisat la o clasă, cu atât mai mult la un neam întreg — și mai ales nu trebuie făcută literatură pe baza acestor fel de slăbiciuni, literatură, care rămâne, care se cetește și dorești să influențeze asupra spiritelor poate a unor întregi generații. Și așa ar și trebui să fie operele unui academician, care în scrisesele sale nizuiește cătră „creațiuni fundamentale românești, care se imprumute din „specia eternității” adevăratul sufletesc și simplitatea clasică”.

Ei bine, discuția merge înainte aprinsă. Preotul unit din Ardeal e deplin cunosător

a tuturor situațiilor, și oamenilor. El face apologia tuturor oamenilor politici, literați și artiști ai României, cari înainte Anei, în cel mai bun caz sunt *fleacuri*. Bătută pe toate terenele de luptă, Ana se irită. Ea îi zise:

„— Bine părinte, ai mai văzut Dta țară în care să-ți vie la vizită o păreche de oameni, domnul și cu doamna, legitim însurați, iar peste cinci minute să-ți vină altă păreche, de asemenea legitim căsătoriti, dintre care domnul din părechea dintâi eră acum un an bărbatul doamnei din părechea a doua, iar domnul din părechea a doua bărbatul doamnei din părechea dintâi?”

„Apoi vorbind la urechea preotului:

„— Iar peste alte zece minute să-ți sosească alte două părechi de musafiri, dintre cari domni sunt amanții doamnelor din părechile de mai înainte, iar doamnele de acum amantele domnilor de sus?”

Iată iubiți cetitori din țara românească, cu ce colori va ști *festeli* unul dintre cei mai ilustri fii ai tăi!

Dar bine Domnule, va zice cineva, România e cea mai demoralizată țară din lume, din toate punctele de vedere, acolo nu e nimic sfânt, nimic cinstit, nimic moral, totul e depravație, falș și minciună. Și ca să ne întărească și mai mult în această convicție, dl Zamfirescu ne și aduce o depeșă din București, care îl cheamă de urgență pe ge-

neralul la București în interes de serviciu: în realitate însă spre a petrece, în înțelesul cel mai rău al cuvântului. Dar înainte de plecarea asistăm la o scenă de gelosie între Ana și generalul: chipu, de ce generalul a prins pe maica presbiteră de bărbie!

Ana și jaluzia pentru nimica asta, e ceva teribil și eu mă mir, ce rost a avut scena asta? de nu doară, să fie numai ca umplătură sau ceea ce e mai probabil, să servească ca o notă caracteristică de superficialitate pentru cei de dincolo, sau cum am zice noi cei de aci: străcură țintariul și înghit cămița.

Sosit la București, generalul nu-și uită de Berta, fca unui capelmaistru sărac, acum mort, pe care o îngrijise la început „cu un sentiment firesc de protecție”, iar mai târziu „lucrurile se cam incurcaseră”. La cafenea, la teatru, pretutindeni unde se găseau actrițe ce „se desbrăcau cu gust și se îmbrăcau fără gust” generalul petrecu destul de bine, de nu l'ar fi năcăjit un neamț blond, ce-l întâlnise ieșind dela Berta.

(Va urmă).

O mie de hoți nu pot desbrăcă pe drumetușul gol.

*

Cântă cântecul cui te-a luat în trăsura.

Balint și Axente Sever. Acești bărbați însuflețiți și devotați au priceput deja îndată după eluțarea parțială a drepturilor poporului și limbei noastre, că asigurarea acestora și eluțarea altora e condiționată de trezvia conștiinței naționale și aceasta de dragostea și cultivarea limbei noastre românești. N-au pregetat deci la anul 1852 a jertfi din sărăcia lor 2500 fl. pentru fondarea unei societăți literare române, ai cărei scop să fie cultura și dezvoltarea limbei și publicarea de cărți folositoare. — Pedecile, ce s'au pus în cale din partea oamenilor cu puțină bunăvoință față de înaintarea neamului nostru, i-au împedat dela realizarea acestui plan în acel timp. Abia la anul 1861 s'a putut pune bază acestei societăți în urma agitației frunțașilor români de atunci. La 21 Martie 1861 se ține sub presiul marelui mitropolit gr.-or. Andreiu baron de Șaguna adunarea constituantă, iar la 23 Oct. 1861 s'a inaugurat „Asociațiunea transilvană.“

Câtă bucurie, câtă însuflețire nu transpiră din însemnările vremilor acelora. câte speranțe pentru viitor! Câte efortări nu s'au făcut după aceea în decurs de 50 ani și se fac și acum cu mijloace încă tot prea modeste pentru realizarea scopului prefript, înaintarea culturii poporului român. Și, dacă cu toate aceste suntem încă departe de ținta, idealul dorit, Asociațiunea are totuși marele merit de a fi încheiat, de a fi intrunit în sinul său forțele culturale ale celor două confesiuni române, care erau îndușmănite de multe ori chiar și în viața socială. Cu ajutorul acestora a dezvoltat o activitate destul de rodnică pentru înaintarea culturii poporului nostru.

La această activitate am luat și noi despărțământul „Gherla“ parte de 2½ ani încoace ținând prelegeri populare, conferințe și înființând agenturi și cursuri de analfabeți. La această activitate au binevoit a-și da concursul și a o sprijini în anul acesta în primul loc Rs. Dr. Petru Fabian, directorul despărțământului, Ambrosiu Plăian preot în Silvaș, David Deac, preot și Horațiu C. Deac, student în litere din Păgășea, Paul Salvan, preot în Ciaba, Demetriu Rus preot în Sănnicoară, Eugen Széles prof. prep. în Gherla, Emiliu Patachi, teol. abs. Virgil Pop inv. în Bârlea, secretarul despărțământului cum și conducătorii agenturilor din Bont, Hășdate, Lona, Minthiul Gherlei, Sec și Teolțiu și anume:

1) Dl director Dr. Petru Fabian a ținut la 11 Dec. 1910 o prelegere populară în Hășdate: „Despre foloasele învățaturii“ înființând cu acea ocazie și o agentură și o bibliotecă populară sub conducerea On. Ambrosiu Plăian, care a condus și un curs de analfabeți. În 1 Ian. a. e. tot dl director a ținut în Minthiul Gherlei o prelegere populară foarte practică despre: „Boalele contagioase și apărarea contra lor“. Afară de aceste dl director a mai ținut o prelegere în Minthiul Gherlei „Despre socialism“ și în Iclodul mare „Despre școala română.“

2) Dl Ambrosiu Plăian, preot în Silvaș la 20 Iunie 1910 a ținut o prelegere populară în Minthiul Gherlei „Despre tovarășii“.

3) Dl David Deac, preot în Păgășea la 27 Nov. 1910 a ținut în Dăbăca o prelegere populară despre: „Relele, de cari suferă poporul român și mijloacele de salvare.“ La

18 Dec. 1910 tot dsa a ținut o prelegere în Cubleş despre acelaș subiect.

4) Dl Horațiu C. Deac student în litere a ținut la 25 Dec. 1910 o prelegere populară în Păgășea despre „Originea Românilor începând dela imperiul roman până la retragerea legiunilor din Dacia lui Traian“. Tot în 25 Dec. 1910 a ținut tot dsa în Dăbăca o prelegere populară despre „Originea poporului român“, iar la 23 April a. e. în Păgășea s'a ținut și o prelegere despre „Portul național“ din partea unui preparand.

5) Dl Paul Salvan, preot în Ciaba a ținut la 12 Dec. 1910 o prelegere populară în Sănmărtin despre „Creșterea bună a pruncilor“, iar la 29 Ian. a. e. în Fizeșul Gherlei despre „Creșterea bună a pruncilor și îmbrățișarea meseriilor“.

6) Dl Demetriu Rus, preot în Sănnicoara a ținut la 18 Dec. 1910 o prelegere populară în Lac despre „Creșterea bună a pruncilor“.

7) Secretarul despărțământului a ținut la 22 Ian. a. e. în Teolțiu o prelegere populară despre „Dragostea de limbă și neam“ înființând cu aceea ocazie și o bibliotecă populară sub conducerea dlui Alex. Mureșan inv. penz. Tot dsa a ținut în Bont o prelegere populară despre „Datoriunța de a munci și îmbrățișarea meseriilor“.

(va urmă).

Reviste.

România. Conflictul bisericesc dintre Mitropolitul primat și Episcopul de Roman, nu e aplanat, dinpotrivă pare că va lua dimensiuni tot mai mari. Fiecare dintre părțile învrăjbite are pentru sine grupuri de politicieni ori o parte din opinia publică. În prima ședință a judecătorilor sinodali, s'a esmis câte o comisie de trei, care se invite pe amândoi Arhierii, să-și prezinte dimisiunile. Se înțelege că n-a voit nici unul. Acum vor fi judecați amândoi: Mitropolitul primat pentru imoralitate, erezie și plagiat; Episcopul de Roman pentru nesupunere și răsvrătire. Scandalul acesta face să iese la suprafață și alte scandale mai mărunte, menite și ele să mărească halul neînțelegerii. Spre a curmă repetiția acestor spectacole dure-roase, să propun fel de fel de soluții. Dl Al. Ciurcu propune de pildă în „Adevărul“, ștergerea monahismului și recăsătorirea preoților, și crede că reformele aceste ar trebui să înceapă dela noi.

Albania. Revoltele continuă în Albania. Câteva mii de voluntari garibaldiens sunt gata de a debarca în Albania. Guvernul italian însă nu le dă voie să treacă în Turcia. În acelaș timp Austria

amenință, cu intervenție armată în caz, când Italianii lui Garibaldi ar da ajutor resculaților. Turcia însăși e foarte strâmtorată și partidul junilor Turci incapaci de-o acțiune mai energică.

Germania. În Germania, unde agilitatea preoților latini produce minuni poate și pentru că au în față o mare întreagă de protestanți — biserica evangelică (zi: luterană) stă cam astfel. Sunt în număr rotund vre-o 18.000 preoți evangelicici, dintre cari 1600 în orașe mari, iar 16.400 în provincie. Numărul mediu al poporenilor câți ar reveni pe un preot sunt 2300 în provincie, iar în orașe 6250. Sunt parohii de câte 100—400 suflete (una chiar de 70 suflete); în orașele mari însă sunt comune și de câte 10.000—20.000 suflete.

Dăm și următoarele date statistice, tot referitoare la acești luterani germani: În 1909 au fost în Berlin 15.582 perechi căsătorite curat luterane. În biserică s'au cununat 8735 perechi; deci 6847 nu s'au cununat în biserică. În 1908 au fost 6837, iar în 1907 au fost 7304 — va să zică în trei ani au încheiat vre-o: 20.000 perechi numai căsătorie civilă. În aceeaș măsură au scăzut firește și botezările. Deci o nouă eră păgână e pe cale a se ridica. În fața acestor stări din sinul împărăției germane, se întreabă cu îngrijorare catolicii din Germania: Oare să nu ne cugetăm într'un moment la aceea, ca să fondăm o societate de misiuni pe seama păgânilor imperiului german?

MAINOU.

Completarea Capitlului Oradan.

Dr. Cornel Bulcu, secretar episcopesc la Orade, a fost numit canonic în capitlul catedral.

Prin numirea de canonic a lui Dr. Cornel Bulcu, capitlul primește în sinul său iară un bărbat ales, de o înaltă erudițiune și adevărată capacitate de muncă neobosită, cum rar mai afli azi.

Dr. Cornel Bulcu aproape 15 ani a fost mâna dreaptă a episcopilor, sub cari a servit ca secretar. Teologia a absolvat-o la Roma; vorbește perfect limba română, maghiară, germană, latină și italiană. E și orator, având un stil fermecător de poetic. Despre cunoștințele sale literare fundate a dat dovadă mai ales în aprețierea frumoasă, ce a făcut-o asupra operelor și activității literare a lui Iosif Vulcan din prilejul jubileului acestuia ținut la Orade în 1904.

Nou numitul canonic s'a născut la 1867 în Beiuș. Făcând maturitatea la Orade a fost trimis de teolog la Strigon, deacolo la Roma, unde în 1890 a fost ordinar preot. Reîntors dela Roma a fost numit prefect în Seminarul domestic de Orade și totodată profesor preparandial. În 1896 a ajuns secretar episcopesc, iar acuma l-a ajuns distincțiunea aceasta frumoasă, dignitatea de canonic, în care abunăsămă toată preoțimea cu bucurie îl salută și îi pofteste dela Dumnezeu o activitate bogată și rodnică spre mărirea bisericii și spre binele diecezi și a poporului nostru. La mulți ani!

Convocator.

P. T. domni acționari ai societății industriale pe acțiuni „Vulcan“, sunt rugați, ca pentru întregirea și respective schimbarea statutelor conform decisului tribunalului regeșc din Alba-Iulia nrul 4048/911 keresk. să binevoiască a se prezenta la adunarea extraordinară de constituire, ce se va ține în Blaj la 25 Iunie 1911 st. n. la oarele 11 a. m. în cancelaria avocatului Dr. Iuliu Maniu.

Blaj, la 11 Iunie 1911

Presidentul adunării.

Invitare de abonament.

Apropiindu-ne de sfârșitul semestrului I. rugăm cu toată insistința pe on. noștri abonenți, cari nu și-au achitat încă sumele, ce ne dătoresc, să nu-și uite de noi, trimițându-ne abonamentul. Și să considere, că împlinindu-le dorința de-a apărea de trei ori pe săptămână, ne-am angajat nu numai la muncă și mai intensivă și mai grea, dar mai ales am luat asupra noastră datorințe mari, pe cari, dacă abonenții noștri nu ne vor ajuta să le împlinim, ne vom ruina.

Apelăm deci cu toată încrederea la bunăvoința On. abonenți, în nădejdea, că glasul nostru nu va suna în pustiu.

Redacția și Administrația
„UNIRII“.

Noutăți.

Știri personale. Vasile Ștefanica, profesor în Beiuș, directorul școlii de fete, a fost numit director gimnazial în locul regretatului Vas. Dumbravă.

Felicitările noastre!

Din dieceza de Oradea mare. Terminul concursului îndatnat pentru complinirea fundațiilor vacante și destinate pentru Clerul tinăr, pentru Seminarul domestic și pentru internatul de băieți din Beiuș e fixat pe ziua de 3 Iulie 1911 st. n.

Recurenții la S. Teologie au să se prezinte în persoană și la recurs să alătore cartea de botez și testimoniul de maturitate.

Recurenții la cele două institute nu este de lipsă să se prezinte în persoană, ci este de ajuns, dacă la suplica înzestrată cu cartea de botez și cu testimoniul scolastic din urmă vor aclude un atestat medical, că sunt revaccinați și din privința sănătății apti pentru institut.

A apărut:

Dr. Augustin Bunea: Stăpânii Țării Oltului. Discurs de intrare în Academia Română. Edițiunea Academiei Române. — Se află de vânzare într'un număr foarte restrins la *Librăria Sem. Teol. gr.-cat.* Prețul 3 coroane + 20 fil. porto.

La preparandia diecezană în anul scol. 1911—1912, vor funcționa cursurile I, II. și IV. Tinerii, cari doresc a fi primiți în preparandie recursurile lor înzestrate cu testimoniul scolastic și cu carte de botez vor avea să le înainteze Direcțiunii preparandiale până în 1 August 1911.

Se publică concurs cu termin de 31 Iulie 1911. Pentru complinirea stațiilor cantor-docentale din Fenes-Feniș în districtul protopopesc gr.-cat. al Beiușului. — Csegöld în districtul protopopesc gr.-cat. al Sătmăruului.

Regele Carol al României e recovalescent din morbul în care pătimise. Marția viitoare pleacă la Sinaia.

Congregația comitatului nostru e convocată în ședință extraordinară pe Luni în 19 crt. La ordinea zilei 55 puncte.

Hymen. *Silvia N. Câmpeanu*, fica protopopului nostru din Gyergyószentmiklós și *Dr. George David* căsătoriți.

— *Iulia Cupcea* și *Mihail Someșan* teolog absolvent, anunță cununia lor, care se va celebra în 18 Iunie st. n. a. c. la 4 oare p. m. în biserica gr.-cat. din Șieu-Măgeruș.

Petreceri. Rectoratul internatului Pavelean gr.-cat. de băieți din Beiuș invită cu toată onoarea la *festivitatea* ce o vor aranja elevii interni în 14 Iunie st. n. 1911 la 7 ore seara în sala de gimnastică, cu ocazia aniversării a 20-a dela întemeierea internatului. Venitul curat este destinat pentru fondul muzical al internatului.

Ce se lucră în despărțământul Gherla? Dăm cu plăcere la corespondințe referada secretariatului despre activitatea ce s'a dezvoltat anul trecut în despărțământul Gherla al „Astrei“. Un raport concis despre adunarea generală și reprezentajia teatrală urmată de joc în reduta orășanească din Gherla (12 c. n.) — va urmă în numărul proxim.

Dela Academia română. Compatriotul nostru Dr. Vasile Bianu, medic în Buzău a luat dela Academie premiul Năsturel de 4000 lei pentru cartea sa „Dicționarul sănătății“. Folosim ocazia să felicităm pe distinsul medic pentru această nimerită recunoaștere a meritelor câștigate cu scrierea acestei valoroase cărți, pe care o recomandăm cu toată căldura atențiunii cetitorilor noștri.

La gimnaziul nostru s'au fînit examenele verbale de maturitate Sâmbătă în 10 l. c. n. S'au însinuat 63 inși pentru maturitate (61 ordinari și 2 privatisti). Doi au fost relegați pe baza scripsalelor, iar 61 au fost admiși la verbale. — Au reușit 11 cu eminență, 8 cu bine. La examen de emendare din câte un studiu au fost avizați 11. Din mai multe studii au fost relegați 3 inși.

Dela școala comercială din Brașov. Examele publice de maturitate și de clasă la școala comercială superioară română din Brașov, s'au început Luni la 13 crt.

Sâmbătă s'a prăbușit în Madrid în mijloc de mare zgomot biserica călugărilor capuțini. Spre noroc, cei din biserică au putut scăpa încă la timp, de oarece crepturile ivite pe ziduri au vestit de cu bună vreme mai nainte marea catastroafă.

Urme romane Se vestește, că cu prilejul zidirii liniei ferate Turda-Câmpeni pe satul Sând s'au descoperit strade vechi romane.

Din Brad se telegrafiază foilor ungurești, că episcopul românesc dela Arad, I. Papp, a sosit alaltăieri acolo, fiind întâmpinat de toate autoritățile locale. Maghiarimea a demonstrat formal pe lângă Episcop prezintându-se în număr mare. A fost foarte bătător la ochi — zice surza maghiară — și a făcut plăcută impresie declarația resolută a vlădicului, în care a accentuat credința deobligată a Românilor față de statul ungar.

Convocare. Adunarea generală a despărțământului Făgăraș al „Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român“, carea se va ține în 18 Iunie st. n. în biserica română din comuna Vaidarecea, la care se invită toți iubitorii și sprijinitorii culturii românești. *I. Macaveiu*, directorul desp. *Ioan Dejenariu*, casarul desp.

Universitatea săsească, conform bugetului ei, în anul 1910 avea de cheltuit Cor. 608,420; și anume pentru diferite școli luterane-săsești Cor. 410,470; românești Cor. 93,800 (gr.-or. Cor. 87,400, gr.-cat. Cor. 6400), ungurești Cor. 82,600 (ref. Cor. 46000; rom. cat. Cor. 36,000). Cifrele acestea sunt destul de grăitoare. Românii, cu 15,35% din venit, suntem nedreptățiți nu numai față de Sași (67,6%) ci și față de Unguri (13,5%); și în special e curat ridicolă suma de Cor. 6400 (abia 1%) preliminară pentru școlile noastre gr.-cat. Că uniții nu suntem numai 1% din locuitorii fostului „Fundus regius“ e evident, de altă parte însă ar fi foarte dureros dacă s'ar putea constata, că la nebagarea noastră în seamă — pe lângă egoismul explicabil al Sașilor — ar fi contribuit cât de puțin și neglijența noastră!

Francezi contra Franței. Momente interesante caracterizează mișcarea populației franceze din sudul țării. Acești oameni în mare parte viticultori, în urma unei politici agrare nefericite au ajuns la sapă de lemn. Urmarea a fost, că în primăvară s'au isecat acolo niște turburări, cari au trebuit înădușite cu puterea armată. Că spiritele sunt încă tot agitate, o arată nemulțămirea generală, ce resuflă pretutindenea. Astfel pe o casă în Convignon s'a pus următoarea inscripție: *Ale Tale să fie dealurile Campagnei Wilhelm, după ce republica le desprețuiește.* În alte comune s'au aflat steaguri prusice cu emblema Germaniei etc. Iată fructele politice francmazione franceze.

„PATRIA“

cassa de econ. societate pe acțiuni în Blaj.

AVIZ.

„Patria“, cassă de economii, societate pe acții în Blaj, are lipsă de *doi practicanți*.

Salarul anual este 1200 coroane.

Reflectanții să-și trimită documentele de calificare până în *20 Iulie 1911*.

Se recere și cunoștința limbilor germană și maghiară.

Blaj, la 5 Iunie 1911.

(52) 1—2

Direcțiunea.

Partea Literară.

Biserica Romano-Catolică din împărăția rusească.

de

P. M. C. Hellon S. I.

PARTEA A DOUA.

Biserica catolică și guvernul Rusesc.

Starea actuală în urma ucuzului de
toleranță.

(Continuare).

Icoana, schițată de noi în partea întâi a lucrării prezente, ar rămânea mancă, dacă nu o am suplini cu câteva trăsături caracteristice referitoare la starea actuală a catolicismului în imperiul rusesc. Iată unele date explicative.

I.

Libertatea Conștiinții.

Să se citească despre acest obiect articolul „Correspondințe din Rusia“ în „Unirea“ Nr. 18, pag. 172. — Ucuzul de toleranță din Aprilie 1905, primit din partea catolicilor ca odinioară edictul lui Constantin dat din Milan, a introdus întru câțva libertatea conștiinții, permițând supușilor țarului trecerea dela o confesiune creștină, la alta. Permișiunea aceasta fu înregistrată în dosarul actelor monarchice constituționale prin manifestul din 17 Oct. aceluiaș an. Catolicismul părea a fi asigurat pe viitor.

Dar comparând speranțele cu realitatea lucrurilor de prezent, vedem iluziune peste iluziune: din tot ucuzul n'au rămas astăzi decât sdrențe. Corpurile legiuitoare au fost însărcinate cu formularea unui mod concret, cum s'ar putea practica și în ce granițe „principiul toleranței.“ Proiectele respective au fost chiar votate de Dumă: dar s'au înfundat undeva în camera magnaților. Se strecoară șase ani de zile. În loc de legi favorabile câtuși de puțin libertății religioase, ne-au acaparat decretul și circularele ministeriale, ce înădușesc ori ce aspirație către idealul libertății de conștiință.

De ce slobozenie se bucură ortodoxul, care ar vrea să treacă la catolicism, o descrie perfect de bine articolul sus menționat. Iar catolicii? Lor nu li-se îngăduie slobozenia propovăduirii de fel. Ei nu pot să boteze nici măcar pe un jidov, care ar vrea să se creștineze, necum să mai vorbim despre „unirea“ vreunui ortodox sau păgân.

Multe persoane, mai bogate, vrând să scape de toate șicanele guvernului rusesc, au trecut la catolicism în străinătate. Inșă consulatele rusești, mirosind cădelnița, încep în timpul din urmă să deneghe legalizarea actelor oficiale ale acestor neoconverși, ba încă resping cu totul actele lor (ca pașaportul, certificatul de naștere și botez cu clauzula: fecit professionem fidei rom. catholicae etc.) așa, că ei nu pot trece înapoi în Rusia.

Pe mulți i-a înstrăinat guvernul de „unire“, terorizându-i cu pierderea drepturilor personale și civile, de se vor catolici

— în plus — cu dimisionarea din diregătoria ocupată. — Copiii din căsătoriile mixte trebuiesc botezați, ca și înainte de ucuz, în biserica ortodoxă, căreia îi aparțin oficialmente. Așa trebuie să fâgăduiască în scris logodnicii în ajunul cununiei, care și ea trebuie să se celebreze în biserica statului, cea pravoslavnică. Față cu asemenea condițiuni pârânitore. Biserica catolică nu poate permite căsătoria mixtă. Nu-i minune, că în circumstanțele de față, mai ales în vederea decretului recent „Netemere“, căsătoriile invalide se multiplică din zi în zi. — În fine: Dacă în vre-un caz auume poliția bănuitoare e de părere, că prescrierile ministeriale ar fi fost înconjurate în vre-un chip, chiar aparent — sau sofist — urmează procesul verbal, judecate, mulete, temniță etc., pentru partea interesată. Procese de acestea s'au terminat în anul 1910 cu sutele, anul curent se pertractează alte sute toate în defavorul catolicismului.

Iată libertatea de conștiință acuma șasă ani în urma ucuzului de toleranță.

II.

Cultul extern.

Manifestațiunile externe ale cultului catolic, cum sunt bunăoară procesiunile religioase, pelerinajiile în masă și altele în afară de biserică, asemenea dau, tocmai în urma ucuzului, de mii de pedeci și înăspriri din partea guvernului. Aceste înăspriri valorează la rândul întâiu acolo, unde catolicii trăiesc laolaltă cu ortodoxii. A dispune de o famfară la procesiune, a uza o bandieră de breslă sau cea papală etc. este considerat din partea poliției drept călcare de lege și pedepsit aspru pe cale administrativă. — Crearea unor parohii nouă și clădirea bisericilor nu întâmpină atâtea dificultăți, ca mai înainte, dar libertatea în privința aceasta nu există. Pentru a se putea clădi o biserică nouă, cere guvernul prealabil să i-se arete în bani bătuți jumătatea sumei recrute. Colectarea banilor dă de prescripțiuni nostime de tot. Un exemplu. Comuna catolică din Opole în Podlachia primește învoirea guvernului să colecteze bani pentru biserică, ce vor să o clădească. Dar iată clauzula: colecta este permisă numai în comuna Opole, iar în afară de parohia Opole este interzisă în tot guvernamentul Liedlce și Lublin: în restul imperiului se poate cerși. Adecă lucrul sună astfel, înțeles în împrejurările noastre.

Parohia Cenade (gr.-cat.) ar vrea să-și clădească biserică nu pe cale de concurs, ci prin colectarea banilor necesari. Ministeriul aprobează planul, permite colectarea în parohia Cenade și în colo în toată Austro-Ungaria, exceptând însă tot Ardealul și Maramureșul. — Grația ar fi de sigur extraordinară.

Cum am amintit de câteva ori, guvernul rusesc luase sute de biserică de ale catolicilor uniți și latini. Ucuzul permitea în principiu trecerea bisericilor luate în folosința catolicilor. Dar ortodoxia este de altă părere. A restitui o biserică „catolicilor“ înseamnă în ochii lor să profanezi cele sfințe pravoslavnice. Prin urmare s'au grăbit ortodoxii pela puterile administrative, asigurându-și șie-și „male parta“. Unele bisericuțe mai vechi le dărmărară repede, ca să nu treacă în mâna catolicilor. Vizita canonică, permisă azi în principiu, poate cășuna

urmări desastroase pentru episcop și popor, mai ales în părțile locuite de ambele confesiuni. Ori ce manifestare mai solemnă de pietate față cu arhiereul catolic este considerată drept manifestare patriotică și pedepsită sever. Mai rău o pățește episcopul, căruia i-se imputează toate, câte îi plac poliției cu prilejul vizitațiunii canonice. Dovadă? În toamna trecută (1910) vizită dieceza de Minsk episcopul sufragau de Mohilew Ciepłak. Urmarea a fost, că guvernul i-a casat unele privilegii și mai bine de jumătatea pensiuunii anuale.

(va urmă)

CRUCIAȚII.

Roman istoric din veacul al XV.

după Henryk Sienkiewicz.

(Continuare).

41

— Ce păcat, că Danusia nu-i acasă, — zise bătrâna! — Cred, că nici nu o vei mai cunoaște. A crescut mult și te iubește și acum. Roșește până la urechi când îți aude numele! Dar fratele tău cum se află? Pentru-ce n'a venit și el cu tine?... E și mare lucru dragostea, arz-o focul! Pentru ea trăim și murim. — Danusia în fiecare zi se urcă în turn și privia dealungul drumului, oare nu vin cavaleri, căci te așteptă mereu.

— Mă voi și duce îndată la ea, numai să-mi adăp caii, — zise Zbisko.

— Bine, bine... Dar să-ți duci și însoțitor, altcum ușor te poți pierde prin pădure.

Când Długolas chemă pe cavaleri la cină, Zbisko spuse, că el merge la curteni și ceru un însoțitor. Cavalerii cruciați fiind oboșiți, se așezară lângă masă și nu voiau să se miște de acolo, dar Lorsch spuse, că el merge cu Zbisko și apropiindu-se de el îl strânse de mână de trei ori.

IV.

Nu s'au duelat nici pe drum, căci Długolas, pe care Andrei Kropivnici l-a informat despre toate, înainte de plecare i-a jurat pe amândoi că nu se vor bate fără învoirea principiuului și a marelui abate.

Cavalerii jurară și la orele douăsprezece noaptea, fucălecară pe cai și plecară cu însoțitorii lor prin pădure. — Însoțitorii mergeau înainte cu torțe aprinse, ca să sparie lupii, cari pe aceasta vreme, se adună în cete pe pământul acoperit de zăpadă. Purtau frică să nu-i atace cumva.

Turbojev, unul dintre călăuzi, care știa bine nemțește vorbia cu cavalerul din Lotharingia. Cavalerul german credea, că litvanii și cei din Mazovia încă sunt păgâni, căci așa auzise dela cruciați și se miră văzând că au biserică și cruci. Când înțelese apoi, că regina Jadwiga a convertit pe litvani, se întristă căci el venise aici, ca să se bată cu păgânii.

Apoi întrebă pe Turbojev, că sunt în pădure bălauri, cu cari s'ar putea luptă? Răspunsul bătrânului îi nimici și speranța asta.

— În pădure sunt multe sălbătăciuni: lupi, bouri, porci sălbătici și urși, dar de bălauri n'am auzit în viața mea.

— Și voi vă rugați Domnului Hristos? — întrebă de-Lorsch.

— Da, chiar și miliția. Aceia pe cari

i-ai văzut în castel sunt cei mai distinși săgetători din toată lumea.

— Am văzut pe englezi, scoțieni în curtea din Burgunda.

— Și eu i-am văzut în Malborg, — răspunse Turbojev, — sunt buni săgetători dar nu se pot compara cu ai noștri.

Zbisko încă se amestecă în vorbele lor dar așa, că bătrânul Turbojev era talmaciu între el și cavalerul din Lotharingia. Zbisko povesti de asediul dela Vilna, de cavalerii din Frizia și despre alte invisgeri, lucruri cari interesau mult pe cavalerul de-Lorsch, căci vedeă, că are să duezeze cu un cavaler distins.

Când se opriră să odihnească nițel, între pahară li spuse, că Ulrika de-Elner e măritată și e mamă la șase copii... — Zbisko era cât p'aci să leșine... Ce fel! Cum a cutezat să spună că o femeie bătrână ar fi mai frumoasă decât Dausia.

— Nu cred, că nu-i lipsește vre-o doagă? zise Turbojev. — Să spună așa ceva!

Calea dela Cehanov și până la Praznis, unde se află castelul principelui, ținea două ore, când timpul era frumos. Dar acum fiind și zăpadă și poposind puțin, abia au ajuns, la castel spre ziua.

Castelul era o zidire colosală cu nește ferești mari. În curte era o fântână afundă, apoi grajdurile, și mai la margini, locuințele servitorilor.

Lumina ce străbătea din locuințele acestea, arunca nește raze fantastice asupra vânătorilor, pe cari Tulcon li privia de niște sălbatici, îmbrăcați fiind în piei de animale și purtând niște cușme mari. — Cavalerul germân admiră mai ales numărul mare al vânătorilor. La urmă își făcu observarea:

— Principii voștri chiar și la vânătoare merg cu o mulțime de însoțitori, cași când s'ar duce în războiu.

— Sămn c'au mulți oameni, — răspunse bătrânul Turbojev.

— Dar ce să facem acum? — întrebă Zbisko. În castel dorm cu toții.

În fine li conduse aproape de vânători, cari le-au făcut loc și li imbiară cu friptură proaspătă, friptă pe jar.

De-Lorsch privi cu mirare la mișcarea cea mare ce se făcea în jurul castelului; Era un adevărat târg mai mic, unde locuitorii din jurul pădurii își vindeau animalele câștigate la vânătoare, și pieile acelor. Tot aici își valorau ciupercile adunate, ierburile adunate pentru medicamente și alte rădăcini. În schimb primiau pentru ele făină, bere, sare și alți articlii, cari nu se produceau pe locurile lor.

În vreme ce de-Lorsch privea la oamenii adunați în jurul lor, Zbisko privea mereu la castelul principelui și era cât p'aci să strige cu glas înalt numele Dausiei.

Castelul avea o singură fereastă luminată; aceea dela culină, unde bucătarii pregăteau din greu dejunul. — Deodată se deschise și ușa cea mare a sălii de așteptare în care ardeau multe lumini.

Și îndată se ivi la ușă un bărbat. Zbisko îl cunoseu numai decăt; era un student ce cântă cu lira și pe care îl văzuse de multe ori în societatea principesei. Acum când l-a cunoscut, sări repede și grăbi la el. — De-Lorsch îl întrebă cu mirare:

— Ce-i? Ce s'a întâmplat?

— Nimic, — răspunse Turbojev. — Zbisko e înamorat în una din damele de curte ale principesei și ar dori să o vadă cât mai iute.

(Va urmă).

Loc deschis.

Mulțumită publică.

(Continuare).

Direcțiunea gimnaziului nostru își exprimă mulțumita adâncă următorilor contribuenți generoși pentru ajutorul dat „Mesei studenților“ în cursul anului scolar 1910/11:

Corneliu Pop — 40. Gregoriu Pop 10—. Ioan Bozac 10—. Iuliu German 1—. Ioan Leoca 2—. Iosif Pop 1—. Ioan Pop 1—. Suma 25 cor. 40 fil. (Colecta lui Corneliu Pop, stud. în cl. II. gimn., din Sâmbotelec). — Ioan German — 40. Susana Marian — 20. Chilus Toader — 20. Lazar Gavrilă — 20. Ranca Todor — 20. Ioan Lazar — 20. Maței Lazar — 20. Vasilie Lazar — 20. Rodan Sandu — 20. Hâncioga Manoilă — 10. Petru Lazar — 40. Borșan Niculae — 10. Petru Borșan — 40. Boeșan Luca — 10. Constandin Milea — 10. Florea Ciofil — 4. Văsălie Vlasa — 20. Suma 3 cor. 44 fil. (Colecta lui Aurel German, stud. în cl. II. gimn., din Leorințiu). — Gheorghe Chiciraș 2—. Nicolae Albu 1—. Georgiu Turcu 1—. Petru Nădășan 1—. Ioan Lucuța Tineru 1—. Suma 6 cor. (Colecta lui Liciniu Chiciraș, stud. în cl. II. gimn., din Aghireș). — Maria Breda — 10. V. Pop — 20. Vasilie Rus — 20. Aurel Popp — 10. Găinar Anica — 30. Văd. Aneta Zehan 2—. Suma 2 cor. 90 fil. (Colecta lui Aurel Pop, stud. în cl. I. gimn.). — Vilma Máun — 40. Luiza Schelesni — 20. Roza Schelesni — 20. Dr. Traian Frențiu 1—. Rafila Boldor — 20. Ede Veltzer — 30. Dr. Silviu Moldovan 1—. Cornel Demeter 1—. Arenta Stăngu — 20. Ștefan Boldor 1—. Olga Bogdan 2—. Dr. Cornel David 1—. Gheorghe Stăngu — 50. Suma 9 cor. (Colecta lui Parteniu Boldor, stud. în cl. I. gimn., din Orăștie).

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

Icoane din luptele Bisericii de I. Roșiu, format 16° mare pe 466 pag. Broșare elegantă. — 7 colori. — Prețul 3 coroane; pentru România 3 lei 50 bani. Pentru studenți 2 Cor. (+ porto 20 fil.) — *Întreg venitul e destinat pentru „Mausoleul Bunea“*. Profesorul universitar de ist. bis. dela facultatea teol. din Budapesta a numit traducerea ungurească a „Icoanelor“: „Lucrare actuală și de mare diligență... plină de cugetări cari de cari mai frumoase... apologie animată... scl. scl.“

Considerând scopul pentru care s'a oferit, ar face frumoasă misiune toți cei ce ar desvâli-o în cercuri cât mai largi. După 25 exemplare — unul gratuit. — Se poate procura dela *Librăria Arhidiecezană* (Blaj) și dela autor (Blaj „Unirea“.) *Banii de răscumpărare ai fiecăruia se vor cvita public.*

„Cultura Creștină“, cu următorul sumar: Ioan Georgescu: La venirea Spiritului Sfânt. Canonistul: Câmpul de luptă al revistei „Cultura Creștină“. P. Hellon S. J.: Problema vieții (III. sfârșit). Dr. Vasile Moldovan: Credință deșartă. Zenove Păclisan: Mărunțișuri istorice. Dr. Ioan Bălan: Limba cărților bisericești (VIII). Cronică și Telefon.

„Mungra, Tisza și Tribuna“. Un mă-nunchiu de dovezi adunate din „Tribuna“ de Dr. Al. Vaida Voevod deputat. Brașov 1911 prețul 1 cor. Broșura aceasta e menită să facă lumină în cearta dintre „Tribuna“ și partidul național. Se află și la librăria noastră.

Dr. Ioan Popp c. și r. medic colonel în retragere: *Alcoolul și sistemul nervos. Arterioscleroza. Ceva despre morburile infecțioase ale copiilor. O reformă a traiului nostru. Lupta în contra morburilor sifilitice*, studii din sfera medicinei practice, scrise cu multă competență și cu specială considerație la noi. Brașov 1911.

Concepția Catholică despre lume în trăsăturile ei fundamentale, cu specială privire la morală. Călăuză apologetică în problemele mari ale vieții pentru toți oamenii culti, de Victor Cathrein S. I. Prețul broșat 1.95 lei — elegant legat 2.75 lei. Se poate procura dela traducător: Sf. Sa Bronislaus F. Th. Falewski. Craiova str. Liceului Nr. 2. (România).

V. Al. Mariei: *Pentru sfânta dreptate*, dramă în 4 acte. București 1911, prețul 1.25 lei.

I. Nestray: *Prigebii*, comedie din viața meseriașilor în două acte, localizare de Dr. Seb. Stanca. Sibiu 1910, prețul 50 bani.

I. E. Torouțiu: *Românii și clasa intelectuală din Bucovina*, notițe statistice. Retipărire din „Foaia Poporului“. Cernăuț 1911, prețul 1 cor.

În Biblioteca pentru toți a apărut: Nr. 600. Ovidiu Densușianu: *Tradiții și legende populare*. O colecție de povestiri despre oameni, localități și animale.

Nr. 603. Traian Demetrescu: *Intim*, poem în proză, — nuvele. Scrise cu căldură și tot avântul tinereții, aceste povestiri vor fi cetite cu toată plăcerea de tinerețea, care încă mai iubește și mai visează.

Nr. 629. Dostoievski: *Nuvele*, traduse de B. Marian, cuprinde trei din așa de frumoasele scrisele povestiri ale scriitorului rus.

Carte de citire maghiară pentru clasele: V. și VI. a școlii primare cu limba de propunere română, de Ioan F. Negruțiu și Petru Ungurean. Carte aprobată pentru școlile primare prin ordinul ministerial Nr. 5,9421—1910.

N. Iorga: *Breve Storia dei Rumeni*. Dl Iorga a publicat în italienește această scurtă istorie a românilor din prilejul jubileului națiunii italiene și ca omaj dela un popor frate și prieten. Cartea e editată de Liga culturală, e împodobită cu multe ilustrațiuni și costă 2 lire.

Strin: *Din sârmana mea grădină*, versuri. Orăștie 1911 pag. 63 prețul 1 cor. Partea cea mai mare sunt poezii religioase, iar în cealaltă se cântă Mama. Autorul mănuieste destul de bine versul, fantasia sa însă nu pare destul de bogată, așa cât pe alocuri e banal.

Apostolul cu litere latine, 32 coale f. 4° cu litere mari și cetete. Să vinde broșat cu 14 cor., legat în piele roșie 22 cor.

Antologionul sau Mineiul tomul I. carele cuprinde în sine slujbele dumnezeștilor sărbători, a Născătoarei de Dumnezeu și ale sfinților de pe lunile: Septemvrie, Octomvrie, Noemvrie și Decemvrie.

Prețul tomului I. legat în piele și cu copcii este 32 Coroane.

Biblioteca din Blaj. Sub acest titlu a început să apară la Tipografia noastră o serie de povestiri bune, alese pentru tinerime. Nrul 1. cuprinde minunatele scrisori ale misionarilor din depărtatul răsărit, publicate în

„Unirea“ sub titlul de „Vestitorii credinței“. Câte o astfel de broșură de 70 pag. format mic, costă 24 fil. O recomandăm cu căldură.

M. Străjan: *Moarța lui Dante Alighieri* traducere din Silvio Pelico și *Ingerul celor trei nopți*, o veche legendă din viața lui Dante. — Craiova 1911 pag. 16, prețul de 20 bani. Amândouă bucățile ni-se prezintă în o traducere foarte îngrijită și ne descriu în vii colori câteva clipite din viața marelui geniu al Italiei.

Proprietar-editor: Aurel C. Domșa.
Redactor responsabil: Augustin Gruția

Nr. 128—1911.

(51) 2—2

Licitațiune minuendă.

Pentru repararea radicală a bisericii gr.-cat. din Grădiște (Vârhely) comitatul Huneadora, prin aceasta se excrie licitațiune minuendă, care se va ține în cancelaria oficiului protopopesc gr.-cat. din Vârhely—Grădiște la 18 Iunie st. n. 1911 la orele 2 după amiaz.

Spesele de reparare sunt preliminate în suma de 10.236 Cor. 05 fil., iar operele tehnice pr. planul, proiectul de spese, condițiunile de edificare și formularul de

contract, aprobate de Preaveneratul Consistor Episcopesc gr. cat. de Lugoj, se pot vedea și studia zilnic în cancelaria oficiului protopopesc din loc delat. — 12 a. m. și 2—5 p. m.

Intreprinzătorii, doritori de a executa aceste lucrări, sunt recercați, a-și înainta ofertele în scris, însoțite de 10% vadiu cel mult până la 18 Iunie st. n. a. c. la orele 2 p. m. Oferte întrate mai târziu nu se iau în considerare.

Grădiște, la 5 Iunie 1911.

Nicolau Muntean,
protopop gr.-cat.

Ioan Oproiu,
curator I.

În loc de 18 cor. numai 8 cor.

Orologiu elegant remontoir
Pentru domni Argint-Gloria
cu trei capacuri tari artistic gravate, un capac săritor cu coardă, 10 pietri, umblare punctuoasă, garanță în scris pe 3 ani numai cu coroane 8

(49) 6—10 3 bucăți cor. 22.
Catene elegante pentru orologiu à cor. 2.
Spedează pe lângă rambursă
J. WEINER. Wien XIX/1 Boschstrasse 2.

La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătorii de clopote și fabrica de scaune de fer pentru
clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

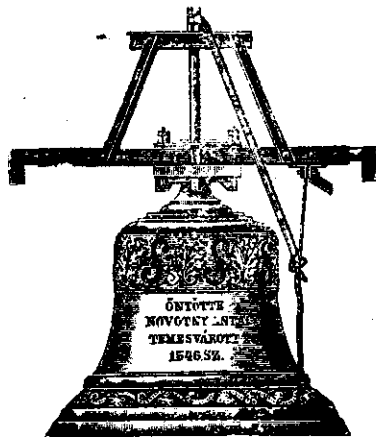
27. 88—52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu ajusturi de fer bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în ori ce parte. îndată ce clopotele sunt bătute de o latură prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomand

→ clopotele gaurite ←

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa, că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre preajustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut — ca și spre turnarea de toace de metal.

Prețuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.

Singurul institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

— SIBIIU —

Strada Cisnădiei 5.

Strada Cisnădiei 5.

recomandă

Asigurări împotriva focului

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățători confesionali romani gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu termen fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asig. de zestre și asig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infrației (furt prin spargere) asig. p. pagube la apaducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1910	K.	5,003,540.78
Capitale asigurate pe viață achitate	„	4,884,801.12
Starca asigurărilor cu sfârșitul anului 1910	foc	119,839.992—
Fonduri de întemeiere și de rezervă	viață	11,020,266—
	„	2,428,317—

Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cercuri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

(28. 88—?)